

RECENSIONER

Anders Gustavsson: *Bondekultur i möte med akademikerkulturer i Sverige och Norge. En personlig pendling mellan skilda världar.* Novus forlag, Oslo 2013. 117 s., ill. ISBN 978-82-7099-728-2.

Som etnolog är Anders Gustavsson välkänd för många av RIG:s läsare. Han har tjänstgjort i Göteborg, Lund, Uppsala och Oslo och publicerat ett stort antal undersökningar rörande ämnen som folklig religiositet, seder, kulturmöten och turism. Samtidigt har han aldrig riktigt lämnat gården Hogen på Orust i Bohuslän. Där är han född och där bor han idag.

Den aktuella boken är av självbiografisk karaktär. På ett övergripande plan är syftet att skildra mötet eller snarast den personliga pendlingen mellan ”bondekulturen” på Orust och olika akademiska universitetsmiljöer. Anders Gustavsson utgår således från sitt eget liv, sin egen karriär och forskning. Som läsare får man därmed även en god inblick i delar av etnologiämnets moderna historia, från 1960-talet och framåt.

Anders Gustavsson tar sin utgångspunkt i barndomens Orust och beskriver inledningsvis livet och arbetet på Hogen men också sitt eget studieintresse som kom att leda till såväl studentexamen som studier vid Lunds universitet, till en teol. kand. år 1964, fil. mag. 1965, fil. lic. 1969 och disputation på avhandlingen *Kyrktagningsleden i Sverige* år 1972. Gustavsson redogör för ämnesval och inriktningar under studietiden men också för pendlingen till och förväntningarna på att han på sikt skulle ta över släktgården på Orust. Tiden som docent och insatserna för uppbyggandet av Göteborgsetnologin på 1970-talet diskuteras liksom perioden som professor i Uppsala på 1980- och 90-talen och den därpå följande professuren i Oslo. Även familjelivet lyfts fram i motsvarande utsträckning; boken illustreras också med ett stort antal fotografier tagna i såväl privata som akademiska sammanhang. I den senare delen av boken redogör och reflekterar författaren över forskningskontakter och samarbeten av olika slag, både inhemska och internationella. Inte

minst presenteras de många kontakterna med forskare i Tyskland och Östeuropa samt ett antal av de forskningsprojekt som Gustavsson varit involverad i. Som läsare får man en inblick i såväl bakgrunden till projekten som dess resultat.

Som framgått är *Bondekultur i möte med akademikerkulturer i Sverige och Norge* intressant på flera olika plan. Boken ger, som titeln antyder, en inblick i Gustavssons syn på och pendling mellan livet på Orust och olikartade akademiska forskningsmiljöer. Vidare får man som läsare en god inblick i en kollegas liv och forskning och därmed också pusselbitar till förståelsen av etnologiämnets utveckling från 1960-talet och ända fram tills idag. Därmed fyller boken också en funktion som ett komplement såväl till biografiska verk som *Svenska etnologer och folklorister* (2010) och *Etnologi og folkloristikk* (2013) som till *Etnologiska visioner* (1993), vari en rad etnologer har beskrivit sin egen disciplin och forskarkarriär.

Fredrik Skott, Göteborg

Nils-Arvid Bringéus: *Örkelljungapågå och Lundaprofessor.* ACTA ACADEMIAE REGIAE GUSTAVI ADOLPHI CXXVIII. Uppsala 2014. 216 pp. Ill ISBN 978-91-87403-04-0.

Nils-Arvid Bringéus är född 1926 och har varit verksam inom etnologin i Lund sedan 1947. Hans vetenskapliga produktion är oerhört omfattande och mångsidig. Han har under lång tid varit en ledande personlighet inom nordisk etnologi och folkloristik. Lagom till sin åttioåttårsdag utgav han sin senaste bok som är självbiografisk. Författaren bygger förutom på egna minnen också på dagboksanteckningar och brev. Ett rikt bildmaterial i privat ägo har kommit till användning. Boken är utgiven som nummer 128 i Kungliga Gustav Adolfs Akademiens ACTA-serie.

Bringéus föddes i hantverksorten Örkelljunga i nordligaste Skåne där fadern Alarik Svensson var folkskol-

lärare. Denna ort där han bodde under sina sexton första år har varit viktig för honom under hela hans liv. Han var från 1953 fram till 1998 ordförande i ortens hembygdsförening och byggde upp friluftsmuseet Ingeborrarp. Han har från 1949 till 2013 gett ut flera skrifter i föreningens skriftserie.

Redan under skoltiden intresserade sig Bringéus för släktforskning, och det märks tydligt i denna bok. Den ger utförliga inblickar i hans släkt i Skåne och USA. Farfadern som också var folkskollärare kom från socknen Bringetofta i Småland, och därför tog författaren 1947 efternamnet Bringéus i stället för Svensson. Släktskildringarna går inte bara bakåt utan sträcker sig även ända fram till de fem barnen, de tolv barnbarnen och de hittills tre barnbarnsbarnen.

Den första halvan av boken tar upp tiden innan författaren blev folklivsforskare. Denna del är släkt- och familjeorienterad. Den vetenskapliga verksamheten är redovisad i stora drag i bokens andra del. Här kunde en fördjupning ha skett genom att författaren mera belyst den vetenskapliga kontexten för sina undersökningar och hur han upplevde och hanterade den. Läsaren får inget veta ifall sentida vetenskapliga diskussioner om reflexivitet, autoetnografi, forskarroll och subjektiva tolkningar har bidragit till tillkomsten av denna bok. Däremot återkommer författaren vid ett par tillfällen till sin lärare professor Sigfrid Svenssons ord om att en folklivsforskare måste vara född någonstans, i Bringéus fall Örskelljunga.

Författarens insatser som ledare av etnologiska institutionen i Lund och forskarseminarierna där har inte blivit särskilt behandlade. Under sin tid som professor från 1967 till 1991 var Bringéus prefekt för institutionen och Folklivsarkivet i Lund. Han hade under 1970-talet dessutom ett tillsyns- och examinatoransvar för den etnologiska institutionen i Göteborg som då byggdes upp från grunden.

Jag lärde känna Bringéus första gången som historiestudent hösten 1965 när han föreläste på museet Kulturen i Lund om kulturhistoria. För mig och min studiekamrat Gösta Arvastson blev det inspirationen till att vi började studera folklivsforskning, från 1970 benämnt etnologi. Ett utmärkande drag hos Bringéus har varit att han kunde inspirera studenter och yngre forskare. Han stödde dem att komma framåt, först till doktorsexamen och senare till olika tjänster inom universitet, museer eller arkiv. Detta kan han väl inte skriva om själv, men det är något som många elever har upplevt och som här bör framhållas. Forskarseminarierna under Bringéus

ledning var inspirerande och framåtblickande. Det var alltid något konstruktivt i hans synpunkter och inte bara kritik mot en framlagd avhandlingstext. Både ros och ris delades ut. Efter varje seminarium hade doktoranden fått en bild av hur man skulle gå vidare. Under min doktorandtid i början av 1970-talet fördes också protokoll över seminariediskussionerna. Här finns material som belyser den samtida etnologiska diskussionen i Lund.

Ytterligare en sak som bör lyftas fram tydligare är Bringéus roll som internationell nätverkskapare, och detta har fått ett bestående värde. Matkongresserna som startade i Lund 1970 förekommer fortfarande vartannat år. SIEF-kommissionen om bildlore har varit verksam sedan 1984 och kommissionen om folklig religion sedan 1993. Bringéus var noga med att vi forskarstudenter skulle skaffa oss internationella kontakter ute i Europa på konferenser, symposier och genom exkursioner. Om han inte tidigt hade uppmuntrat mig till detta, hade jag säkerligen inte byggt upp ett eget internationellt kontaktnät. Den nordiska etnologins ansikte utåt blev tidskriften *Ethnologia Scandinavica* som Bringéus var med och startade 1971. Den informerar fortfarande omvärlden om vad som händer i Skandinavien. Bringéus har under 2000-talet också varit en central inspiratör för ett förnyat ämneshistoriskt intresse inom nordisk etnologi och folkloristik. Han tog initiativ både till en svensk och en norsk antologi om tidigare verksamma etnologer och folklorister.

Den här recenserade boken ger upplysningar om många möten med människor som Bringéus haft genom åren. Man får till övervägande delen en ljus bild av hans liv. Svårigheter av personlig art har varit när barn och barnbarn fått cancer. Inom den akademiska världen var det ett hårt slag när Bringéus som nybliven emeritus efter fyrtio års framgångsrik verksamhet inte längre fick behålla en arbetsplats på etnologiska institutionen i Lund. I övrigt har han i stort sett undvikit att ta upp konkurrensförhållanden och kontroverser som har förekommit. Det kanske är bäst för författarens välbefinnande och för eftervärlden att de ljusa sidorna i livet främst kommer fram. Bringéus är inte en person som gärna gett sig in i vetenskapliga polemiker. I det avseendet är han en kontrast till sin kollega Sven B. Ek som han tävlade med om professuren i Lund 1967. Bringéus som varit en så produktiv författare under emerititiden har säkert ännu mer att ge.

Anders Gustavsson, Oslo/Henån